

Kommissionens arbetsprogram 2026

Statsrådsberedningen

Dokumentbeteckning

COM(2025) 870

Celexnummer 52025DC0870

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Kommissionens arbetsprogram 2026 – Tiden för EU:s oberoende är inne

Sammanfattning

Kommissionens arbetsprogram för 2026 är det andra i ordningen av den sittande kommissionen. I arbetsprogrammet lägger kommissionen särskild vikt vid konkurrenskraft, försvar och europeisk självständighet. Arbetsprogrammet innehåller 47 nya initiativ, 111 pågående förslag, 25 förslag som dras tillbaka, 1 som upphävs respektive aviseringar om utvärderingar (s.k. Refits) av 20 befintliga lagstiftningsakter.

Regeringen välkomnar den huvudsakliga inriktningen i kommissionens arbetsprogram. Den ligger i linje med den avsiktsförklaring som presenterades av Ursula von der Leyen i september. Arbetsprogrammet speglar i stor utsträckning regeringens fyra huvudprioriteringar för EU-politiken; kriget, konkurrenskraften, klimatet och kriminaliteten.

För Sverige är stödet till Ukraina en viktig prioritering och investering i Europas och Sveriges fortsatta säkerhet, självständighet och framtid. Regeringen kommer fortsatt verka för att stödet till Ukraina fortsätter att ligga högst upp på EU:s dagordning under 2026. Regeringen delar också kommissionens bild att mer måste göras för att stärka EU:s försvarsindustri och den europeiska förmågan att möta kriser, konflikter och krig i vårt eget närområde. EU behöver fortsätta sitt arbete med att stärka konkurrenskraften inom unionen för att säkerställa en positiv utveckling för tillväxt, handel och

sysselsättning. En ökad tillväxt är avgörande för att säkerställa att EU kan möta en alltmer utmanande omvärld. Regeringen välkomnar därför det fortsatta arbetet med regelförenklingsarbetet. Regelförenkling är en central del i konkurrenskraftsarbetet.

Regeringen anser att den gröna omställningen bör utgöra en motor för EU:s konkurrenskraft och tillväxt. För att kunna skapa förutsägbarhet i klimat- och miljöpolitiken och se till att medlemsstaterna kan uppnå EU:s högt uppsatta mål måste de övergripande målsättningarna i klimat- och miljöpolitiken ligga fast.

Regeringen ser fortsatt positivt på att kommissionen prioriterar bekämpning av organiserad brottslighet som smuggling av migranter och att vapen och narkotika smugglas in via hamnar i EU. Regeringen välkomnar även att kommissionen fortsatt kommer att prioritera genomförandet av migrations- och asylpakten.

Vad gäller långtidsbudgeten vill regeringen se en budget och en politik som bättre avspeglar EU:s aktuella utmaningar och där all EU-finansiering villkoras mot att uppfylla krav på rättsstat och grundläggande demokratiska principer. Regeringen välkomnar reformeringen av långtidsbudgetens struktur men anser att budgetens storlek måste minska i förhållande till kommissionens förslag.

1. Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Kommissionens årliga arbetsprogram anger de politiska prioriteringar och åtgärder som planeras inför det kommande året. Arbetsprogrammet för 2026 antogs den 21 oktober 2025 och är det andra i ordningen för nuvarande kommission.

1.2 Förslagets innehåll

Kommissionens arbetsprogram 2026 baseras på ordförande Ursula von der Leyens politiska riktlinjer och respektive EU-kommissionärs uppdragsbeskrivningar. Det är inriktat på ett antal prioriterade områden och

förslag på hur kommissionen ska ta arbetet framåt på dessa områden under det kommande året. Hela 25 av de 47 aviserade lagförslagen har bäring på regelförenklingsarbetet.

Kommissionen betonar att Europa måste bli mer självständigt för att kunna stå upp och försvara sig mot en alltmer utmanande omvärld. Genom stärkt samarbete blir EU mer motståndskraftigt och står bättre rustat att bemöta de utmaningar som EU står inför. Dessa utmaningar rör bland annat inre och yttre säkerhet, konkurrenskraft, klimat och miljö samt våra värderingar och vårt sätt att leva. Kommissionen aviserar även ytterligare initiativ för en konkurrenskraftig klimatomställning. Över lag redogör kommissionen för sin ambition att öka konkurrenskraften, höja säkerheten och stärka den ekonomiska motståndskraften, samt att förbereda en mer enad, oberoende och större union.

1.2.1 Arbetsprogrammets prioriterade områden

1.2.1.1 Hållbart välstånd och konkurrenskraft

I arbetsprogrammet betonas behovet av att stärka EU:s industriella bas och att minska de strukturella hinder som hämmar tillväxt och innovation.

Arbetsprogrammet genomsyras av ett fokus på europeisk självständighet med målet att stärka EU:s konkurrenskraft, som i sin tur anges som avgörande för Europas framtida tillväxt och sysselsättning. Kommissionen presenterar en rad initiativ för att tackla strukturella problem för Europas konkurrenskraft.

Hela arbetsprogrammet genomsyras av förenklingsarbetet. Kommissionen vill att den administrativa bördan för företag ska skäras med 25% och att bördan ska ner med 35% för små och medelstora företag (SME). Kommissionens förenklingsinitiativ ska möjliggöra detta, som exempelvis att lätta på rapporteringskrav, påskynda tillståndsgivningen och anpassa lagstiftningen till förändrade marknadsförhållanden.

Kommissionen lyfter behovet av att stärka och fördjupa den inre marknaden, med fokus på kapital, energi, tjänster, telekom och en ”femte frihet” för forskning, kunskap och innovation.

Energi är fortsatt ett prioriterat område. Kommissionen vill säkerställa en genuin energiunion genom att uppgradera europeiska elnät, bygga bort

flaskhalsar, skära i den administrativa bördan för mellanstatliga energiprojekt samt öka den europeiska elproduktionen. Kommissionen ämnar även att öka utbyggnaden av laddinfrastruktur och förbättra tillgången till alternativa drivmedel för fartyg och flygplan. I ljuset av detta tar kommissionen även initiativ till att presentera förenklingspaketet om energiregelverken.

Ren och grön teknik är fortsatt en prioritering för kommissionen.

Kommissionen har aviserat att de avser skapa ett center för kritiska råvaror som kan övervaka och samordna inköp av mineraler. Detta spelar in i de prioriterade områden som kommissionen har satt under året och var återkommande i ordförande Ursula von der Leyens linjetal. Kommissionen vill med ökad tillgång till kritiska råvaror öka den inhemska produktionen av clean tech samt skapa fler europeiska produkter. Många initiativ tas för att stimulera den europeiska cirkulära ekonomin.

1.2.1.2 En ny era för EU:s försvar och säkerhet

Europas försvarsförmåga är fortsatt en viktig prioritering för kommissionen. Kommissionen tar många initiativ för att stärka den europeiska förmågan att möta kriser, konflikter och krig i vårt närområde. Stödet till Ukraina ligger fast i arbetsprogrammet, både militärt och finansiellt. Initiativ tas för att öka pressen på Ryssland och verka för utvidgningen.

För att stärka EU:s försvarsindustri och möjlighet att kunna svara på utomstående hot avser kommissionen, som en uppföljning av färdplanen för europeisk försvarsberedskap, ta fram instrument som stöttar gemensam upphandling av försvarsmateriel samt öka produktionen och bidra till att täcka kapacitetsbrister. Utöver dessa förslag ska reglerna för känsliga försvars- och säkerhetsrelaterade upphandlingar förenklas för att underlätta samarbete och innovation samt ytterligare stödja den europeiska försvarsindustriella basen.

Under 2026 avser kommissionen att fokusera på att migrations- och asylpakten genomförs i praktiken. Genomförandet av pakten kommer att motverka missbruk samt avlasta de nationella systemen. En förstärkning av gräns- och kustbevakningsbyrån Frontex ska ge bättre stöd till medlemsstaterna i deras gränskontroll och återvändandeverksamhet. Kommissionen tar även initiativ till att intensifiera ansträngningarna mot organiserad brottslighet inom EU t.ex. genom att stärka såväl regelverket som brottsbekämpningsbyrån Europol.

Smuggling av migranter ligger även högt på agendan. Kommissionen vill införa sanktioner mot smugglarna genom att frysa deras tillgångar, begränsa deras rörlighet samt stänga deras inkomstkällor.

Kommissionen aviserar ett nytt EU-system för kritisk kommunikation. Ambitionen är att polis, brandkår samt ytterligare räddningstjänster ska kunna kopplas samman över gränserna och kunna öka samverkan vid olika kriser. Detta sker i samband med att kommissionen avser öka Europols befogenheter samt introducera ett nytt ramverk för att motverka organiserad brottslighet.

1.2.1.3 Stödja människor och stärka EU:s samhällsmodell

Konkurrenskraftsagendan innefattar även sociala åtgärder, som behövs för att uppnå konkurrenskraft. Kommissionen lyfter initiativ inom områden som kvalitativa jobb, en plan för överkomliga bostäder, och en strategi för bekämpning av fattigdom. Demografiska förändringar har förvärrat levnadsstandarden och kommissionen vill därför stärka den sociala rättvisan. Förslag på hur EU:s arbetsmarknad ska stärkas aviserar också i arbetsprogrammet. Kommissionen har aviserat ett paket om rättvis rörlighet för arbetskraft. Det väntas bland annat innehålla ett förslag med syfte att förstärka Europeiska arbetsmyndigheten (ELA). Utöver det finns fokus på kompetens och erkännande av examen. Kommissionen aviserar även ett förslag till lagstiftning som ska göra det enklare att röra sig mellan EU:s medlemsstater, inklusive för arbete. Detta genom ett europeiskt socialförsäkringskort som syftar till att digitalisera och förenkla hanteringen av sociala trygghetsintyg inom hela EU.

Kommissionen tar även initiativ till utbildningsinsatser. Skolallianserna ska bidra till att öka elev- och lärarmobiliteten liksom det gränsöverskridande samarbetet mellan skolor och myndigheter. Ett stödsystem för att ta itu med bristerna i grundläggande färdigheter hos barn ska tas fram.

Därutöver vill kommissionen försöka stimulera offentligt stöd och uppmuntra privata investeringar för att främja prisvärda och hållbara bostäder. I arbetsprogrammet aviserar kommissionen även EU:s första strategi för att bekämpa fattigdom.

1.2.1.4 Slå vakt om vår livskvalitet: livsmedelstrygghet, vatten och natur

Kommissionen vill säkra den europeiska livsmedelskedjan för bönder och konsumenter. För att ytterligare stärka jordbrukarnas ställning i livsmedelskedjan kommer kommissionen lägga fram förslag om en uppdatering av reglerna om otillbörliga handelsmetoder. Syftet är att öka transparens, stärka samarbetet och säkerställa juridisk säkerhet. Även frågan om att jordbrukare inte systematiskt ska tvingas sälja under produktionspris kommer att vara en del av förslaget. Kommissionen kommer även lägga fram en strategi angående djurproduktion inom EU. Syftet med strategin är att främja konkurrenskraften, motståndskraften och hållbarheten i EU:s djurproduktion och livsmedelskedja.

Förslag ges om en vision för fiske och vattenbruk till 2040, som kan bli en viktig målbild för en eventuell översyn av den gemensamma fiskeripolitiken, och därmed påverka fisket i Östersjön. På skogsområdet återtar kommissionen skogsövervakningsförslaget i enlighet med svenskt förslag.

1.2.1.5 Skydda demokratin, rättsstatsprincipen och EU:s värden

Respekten för EU:s värden är en förutsättning för ett fungerande samarbete inom unionen. Det är ett centralt element i EU:s utvidgningsprocess och i ljuset av den kommande långtidsbudgeten post 2027. Kommissionen fortsätter att prioritera rättsstatens principer högt och viger ett avsnitt i arbetsprogrammet åt frågan.

Extremism och otillbörlig påverkan som desinformation och cyberattacker undergräver valintegritet och tilltron till demokratiska institutioner. Arbetet med att skydda demokratin, upprätthålla rättsstatens principer och grundläggande rättigheter samt bygga ett inkluderande och jämställt samhälle ska intensifieras. Kommissionen avser även stärka skyddet av demokratin genom att stödja, skydda och stärka civilsamhället. Kraftfulla skyddsåtgärder för rättsstatsprincipen aviseras i nästa långtidsbudget och innebär bland annat att EU-medel inte ska gå till länder som inte respekterar rättsstatens principer.

Kommissionen aviserar även att de ska fortsätta jobba för att värna oberoende medier i medlemsländerna. Detta ska åstadkommas genom inrättandet av program som syftar till att stötta oberoende journalister. Därtill ökas stödet till mediernas oberoende i den kommande långtidsbudgeten för 2028–2034.

Vidare aviseras en ny strategi för jämställdhet som föreslås ta avstamp i färdplanen för kvinnors rättigheter från 2025. Strategin för rättigheter för personer med funktionsnedsättning väntas innehålla nya initiativ med fokus på inkludering på arbetsmarknaden samt självständigt liv.

I arbetsprogrammet betonar kommissionen att mer måste göras för att motverka den psykiska ohälsa bland barn och unga, som stadigt ökar, till följd av sociala medier och för mycket skärmtid.

1.2.1.6 EU i världen

I ljuset av att den regelbaserade världsordningen utsätts för allt större tryck ger kommissionen en rad förslag på hur den ska försvaras inom EU.

Arbetsprogrammet speglar allt detta i ljuset av säkerhet, klimat, ekonomi och handel; områden som spelar en viktig roll för Europa ur ett globalt perspektiv. Kommissionen lyfter fram arbetet med att teckna nya frihandelsavtal som hänvisas till i en kontext om strategiska partnerskap.

Tonvikten läggs på att ta vidare ramöverenskommelsen mellan EU och USA i dess olika delar. Parallellt betonas vikten av att fortsätta den snabba förhandlingstakten i frihandelsförhandlingarna, där kommissionen direkt hänvisar till Indien, Malaysia, Thailand, Förenade Arabemiraten samt Filippinerna. Kommissionen trycker även på ambitionen att stärka partnerskapen med Centralasien, Södra Kaukasus och Svarta havsregionen.

Kommissionen avser även att fortsatt stödja Ukraina ekonomiskt och militärt samt i återuppbyggnaden av landet. Kommissionen fortsätter även att sätta press på Ryssland för att ytterligare försvaga den ryska krigsmaskinen. I arbetsprogrammet lyfts även initiativ för att främja Ukrainas och Moldaviens EU-närmanden.

Under 2026 avser kommissionen introducera en pakt för Medelhavsområdet som syftar till att stärka samarbetet i frågor såsom migration, transport och säkerhet.

Under 2026 planeras även Mellanösternstrategin presenteras. Denna fokuserar på stöd till den politiska övergången i Libanon och Syrien. Strategin syftar även till att säkerställa att humanitärt stöd kommer in i Gaza. Kommissionen tar

även initiativ till att stötta Palestina genom reformering och styrning av den palestinska myndigheten.

Kommissionen tar även vidare förslaget om att reformera det globala humanitära biståndssystemet, genom att driva det mer mot effektivt kollektivt agerande.

1.2.1.7 Förberedelser för morgondagens union

Kommissionen arbetar för att förbereda unionen för framtiden, både finansiellt och institutionellt. Förslaget till en ny flerårig budgetram efter 2027 är bättre anpassad till EU:s prioriteringar och utmaningar. Arbetsprogrammet betonar vikten av snabbt antagande av budgetförslagen, där konkurrenskraft, klimatomställning, säkerhet, sammanhållning och EU:s roll i världen lyfts som viktiga prioriteringar.

Kommissionen tar fortsatt initiativ i utvidgningsfrågan där reformtakten i kandidatländerna och en meritbaserad process understryks. Kommissionen aviserar att man i närtid ska publicera sina granskningar av utvidgningspolitiken som väntas bana väg för fortsatta diskussioner om hur EU bör reformeras på områden såsom energi, livsmedel, försvar och migration inför en framtida utvidgning.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Inte aktuellt. Meddelandet utgör inte bindande lagstiftning.

1.4 Budgetära konsekvenser och konsekvensanalys

Inte aktuellt då förslaget endast utgör ett övergripande meddelande.

2. Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Europa genomgår just nu stora förändringar av europeisk politik.

Arbetsprogrammet speglar detta vad gäller säkerhet, klimat, ekonomi och handel: områden som spelar en oerhört viktig roll för Europa ur ett globalt perspektiv.

Regeringen välkomnar kommissionens arbetsprogram och ser att det till stora delar speglar regeringens fyra huvudprioriteringar för EU-arbetet, kriget, konkurrenskraften, kriminaliteten och klimatet. Bland annat ser regeringen positivt på att kommissionen lyfter behovet av att stärka och fördjupa den inre marknaden, särskilt genom borttagande av handelshinder för tjänster och en utökad kapitalmarknad, regelförenkling och minskad regelbörda för företag liksom en ökad öppenhet mot omvärlden där det finns ett behov av diversifierad handel, stärka värdekedjor, regelbaserad handel och strategiska partnerskap med betrodda tredjeländer. Det är samtidigt viktigt att vi stärker vår motståndskraft och öppna strategiska autonomi. Regeringen välkomnar även att kommissionen lyfter fram arbetet med att teckna nya frihandelsavtal.

Regeringen välkomnar att stödet till Ukraina ligger fast i arbetsprogrammet, både militärt och finansiellt, samt att initiativ tas för att öka pressen på Ryssland och verka för utvidgningen.

För Sverige är stödet till Ukraina hela Europas skyldighet och en oundgänglig investering i Europas och därmed Sveriges egen säkerhet, självständighet och framtid. Det handlar om ekonomiskt, politiskt, militärt och rättsligt stöd, inklusive till reform- och uppbyggnadsarbete och Ukrainas EU-närmande, liksom sanktioner och andra åtgärder för att öka trycket mot Ryssland och krav på ansvarsutkrävande.

Regeringen instämmer i – och kommer att fortsatt verka för – att stödet till Ukraina med anledning av Rysslands aggression fortsätter att ligga högst upp på EU:s dagordning 2026. Unionen spelar också en allt viktigare roll för att stärka försvarsindustrin, den militära rörligheten och den civila beredskapen i Europa. Regeringen delar även kommissionens bild att Europa behöver ta ett större ansvar för sin säkerhet och beredskap.

EU behöver stärka konkurrenskraften för att säkerställa en positiv utveckling för tillväxt, handel och sysselsättning i unionen samt för att klara den gröna och digitala omställningen. Ökad tillväxt är också en förutsättning för Europas säkerhet i en alltmer utmanande omvärld. I detta sammanhang vill regeringen också värna dialogen mellan arbetsmarknadens parter och parternas autonomi så att arbetsmarknadens parter, på EU-nivå och nationell nivå, ges utrymme att underlätta omställningen. I ljuset av detta anser regeringen att den gröna och digitala omställningen bör vara en motor för EU:s konkurrenskraft.

Som utgångspunkt anser regeringen att stärkt produktivitet genom goda ramvillkor och en stärkt och väl fungerande inre marknad, är förutsättningar för EU:s konkurrenskraft. Det är också viktigt att skapa en jämn spelplan där företag konkurrerar på lika villkor. Generella stöd bör därför undvikas eftersom det inte en hållbar lösning eller bidrar till en jämn spelplan.

Regelförenkling är en central del i konkurrenskraftsarbetet och regeringen ser positivt på att kommissionen tar initiativ till att presentera ytterligare förenklingspaket. Bättre lagstiftning, mindre administrativa bördor och minskad byråkrati skapar förutsättningar för en starkare tillväxt och ökad innovationsförmåga, och är fortsatt högt prioriterat av regeringen. Fokus för regelförenklingsarbetet bör vara de sammantagna regelbördorna och de mest verkningsfulla åtgärderna.

Regeringen välkomnar den senaste tidens förenklingsgiv inom EU och det fokus som läggs på minskad regelbörda för företag. Ett centralt ingångsvärde är att regeringen vill se verkliga förenklningar och att det etableras verktyg och funktioner som kan säkerställa att förenklingsfrågorna blir en bestående del av EU:s policyarbete. Regeringen gör bedömningen att den samlade regelbördan behöver reduceras. Det ska vara enkelt att starta, driva och utveckla företag på EU:s inre marknad. Om vi ska stärka vår konkurrenskraft behöver våra europeiska företag ett ändamålsenligt regelverk och få fokusera på sina kärnverksamheter.

För att uppnå EU:s höga ambitioner behöver de övergripande målsättningarna inom klimat- och miljöpolitiken ligga fast. En hög skyddsnivå för människa och miljö ska bibehållas. Klimat- och miljöpolitiken möjliggör en modern europeisk konkurrenskraftig industri genom ett hållbart och cirkulärt nyttjande av europeiska naturresurser, till exempel kritiska råvaror, vilket bidrar till en ökad beredskap. Fossila bränslen och råvaror måste fasas ut och tillgången till stabil och fossilfri energi öka. En omställning till en cirkulär ekonomi är en bidragande faktor för detta. Regeringen ser positivt på att kommissionen nu tar initiativ till att presentera förenklingspaketet om energiregelverken. Regeringen ser också att svensk skog och användning av förnybar skogsråvara är avgörande. Det är glädjande att kommissionen dragit tillbaka skogsövervakningsförslaget.

Den gränsöverskridande organiserade brottsligheten är systemhotande såväl för den inre som för den yttre säkerheten i EU. Regeringen stödjer kommissionens pågående arbete med att ta fram moderniserade bestämmelser avseende organiserad brottslighet och välkomnar att kommissionen prioriterar att bekämpa smuggling av migranter och förhindra att vapen och narkotika smugglas in via hamnar i EU. Regeringen välkomnar införandet av sanktioner mot migrantsmugglare som verktyg för att komma åt människohandel. Regeringen välkomnar också översynen av EU-byråerna Europol, Frontex och Eurojust i syfte att ytterligare stärka EU:s inre säkerhet, gränskontroll och internationellt rättsligt samarbete i kampen mot organiserad brottslighet.

När det gäller den gemensamma migrationspolitiken välkomnar regeringen det fokus som finns på arbetet med genomförandet av migrations- och asylpakten. Det är avgörande att alla genomför det EU har beslutat för att systemet ska fungera. Samtidigt måste mer göras för att begränsa den irreguljära migrationen till EU och öka återvändandet.

Situationen när det gäller respekt för rättsstatens principer i flera medlemsstater ger fortfarande skäl till oro och regeringen välkomnar att frågan lyfts i arbetsprogrammet. Respekten för EU:s värden är en förutsättning för ett fungerande samarbete inom unionen. Det är också av vikt att EU tydligt står upp för folkrätten inklusive mänskliga rättigheter i sin externa politik. Att inkludera en villkorlighetsmekanism för rättsstatens principer och EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna i förslaget till långtidsbudgeten för 2028–2034 välkomnas också av regeringen. Inga EU-medel ska gå till medlemsstater som inte respekterar rättsstatens principer och rättighetsstadgan.

Utvidgningspolitiken är viktig för Europa och en prioriterad fråga för den här regeringen, som ser mycket positivt på att kommissionen tar fortsatta initiativ i frågan. Bra att reformtakten i kandidatländerna samt en meritbaserad process understryks.

Varje enskilt initiativ som presenteras måste bedömas och beredas på sina egna meriter när förslagen väl har lagts. Regeringen kommer därför att få anledning att återkomma till riksdagen allt eftersom de enskilda lagstiftningsinitiativen presenteras.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas, förutom kommissionens, ståndpunkter är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas och andra intressenters ståndpunkter

Kommissionens arbetsprogram har inte sänts på remiss.

3. Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Inte aktuellt då förslaget endast utgör ett övergripande meddelande.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna

Inte aktuellt då förslaget endast utgör ett övergripande meddelande.

4. Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

4.2 Fackuttryck och termer